

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATMINTINŲ DIENŲ ĮSTATYMO NR. VIII-397  
1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO  
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

**1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:**

Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo Nr. VIII-397 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant didinti visuomenės dėmesį į mamų psichinę sveikatą ir didesnę pogimdyvinės depresijos diagnostikos ir gydymo poreikį.

Siekiant atkreipti dėmesį į moteris, susiduriančias su pogimdyvine depresija ir kitais psichinės sveikatos iššūkiais nėštumo metu ir po gimdymo, 2016-aisiais nevyriausybinių organizacijų iniciatyva skirtingose pasaulio šalyse pradėta minėti Pasaulinė mamų psichinės sveikatos diena.

Pasak statistikos, 1 iš 5 pagimdžiusių moterų susiduria su rizika susirgti pogimdyvine depresija. Tai sudaro apie 20 proc. visų gimdžiusių, o rizika nepriklauso nuo išsilavinimo, socialinio statuso, amžiaus ar tautybės. Nėra vienos priežasties, paaiškinančios, kodėl kai kurios moterys suserga, o simptomai gali pasireikšti dar nėštumo metu ar per pirmuosius metus po gimdymo. Deja daugiau nei 75proc. atvejų pogimdyvinės depresijos atvejų lieka nedideliu, nes moterys nesikreipia pagalbos dėl negalėjimo atpažinti, dėl egzistuojančių neigiamų nuostatų, stigmų arba dėl prieinamos kvalifikuotos pagalbos trūkumo. Neretai pogimdyvinės depresijos atvejai priskiriami įprastai depresijos diagnozei, todėl išlieka problema surinkti tikslią statistiką, kuri atspindėtų situaciją. Nepastebint, negydant, nesuteikiant pagalbos, mamos, jų vaikai, šeimos, gali susidurti su skausmingomis, ilgalaikėmis pasekmėmis.

Didinant žinomumą apie pogimdyvinę depresiją ir kitus psichinės ir emocinės sveikatos iššūkius, kaip pogimdyvinę melancholiją ar psichozę, didinamas gebėjimas atpažinti šių sutrikimų požymius, skatinama laiku kreiptis psichologinės, psichoterapinės pagalbos, esant poreikiui siekti tinkamo medikamentinio gydymo. Šia iniciatyva - pirmąjį gegužės trečiadienį paskelbti Pasauline mamų psichinės sveikatos diena - siekiama atkreipti visuomenės ir artimųjų dėmesį į moteris, tapusias mamomis, ir paskatinti sutarimą, kad rūpinimasis moters emocine būseną ir psichikos sveikata nėštumo, gimdymo metu ir laikotarpiu po gimdymo turi būti neatsiejama sveikatos priežiūros dalis.

**2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:**

Įstatymų projektų rengėja – Lietuvos Respublikos Seimo narė Rūta Miliūtė.

**3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:**

Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatyme į atmintinų dienų sąrašą yra įtraukta spalio 10-oji - Pasaulinė psichikos sveikatos diena.

**4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:**

Įstatymo projektu siūloma papildyti Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatytą atmintinų dienų sąrašą, nustatant, kad gegužės pirmasis trečiadienis yra Pasaulinė mamų psichikos sveikatos diena.

Priėmus Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus tikėtinas didesnis visuomenės dėmesys ir supratimas apie pogimdyvinę depresiją, daugiau dėmesio jos diagnozavimui bei gydymui, mažėjančios neigiamos nuostatos dėl mamų psichikos sveikatos.

**5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:**

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

**6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:**

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

**7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:**

Įstatymo įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

**8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:**

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

**9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:**

Priėmus Įstatymo projektą, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

**10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:**

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra numatomos naujos sąvokos, kurias reikėtų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

**11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:**

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

**12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:**

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

**13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):**

Įstatymui įgyvendinti lėšų nereikės.

**14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:**

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

**15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:**

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai: „mamų psichikos sveikata“.

**16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:**  
Nėra.

Teikia

Seimo narė

Rūta Miliūtė